آموزش ساز قانون

جلد چهارم

تألیف
ملیحه سعیدی

اجرا
حنانه سعیدی

مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور
تهران ۱۴۰۴

برای دریافت اجرای صوتی قطعات QR code را اسکن کنید.

فهرست

مقدمه‌ی مؤلف 7

نوشته‌ای از استاد کامبیز روشن‌روان 9

نشانه‌ها 11

۱. چهارمضراب باران (اصفهان)	25	02:22
1. Châhârmezrâb-e Bârân (Esfahân)	25	02:22
۲. هفت‌ضربی چهارگاه	29	02:45
2. Haft-zarbi-ye Châhârgâh	29	02:45
۳. زنگ شتر (سه‌گاه)	32	02:26
3. Zang-e Shotor (Segâh)	32	02:26
۴. چهارمضراب تندر (باوی همایون)	35	02:56
4. Châhârmezrâb-e Tondar (Bâvi Homâyun)	35	02:56
۵. پیش‌درآمد سه‌گاه	39	04:14
5. Pishdarâmad-e Segâh	39	04:14
۶. چهارمضراب چهارگاه	43	02:53
6. Châhârmezrâb-e Chahârgâh	43	02:53
۷. شوریده‌دل (اصفهان)	47	03:47
7. Shuride-del (Esfahân)	47	03:47
۸. راک ماهور	51	05:24
8. Râk-e Mâhur	51	05:24
۹. دخترک ژولیده (چهارگاه)	57	03:21
9. Dokhtarak-e Zhulide (Châhârgâh)	57	03:21
۱۰. تمرین ۱	63	00:23
10. Exersize 1	63	00:23
۱۱. تمرین ۲	63	00:28
11. Exersize 2	63	00:28
۱۲. تمرین ۳	64	00:27
12. Exersize 3	64	00:27
۱۳. تمرین ۴	64	00:43
13. Exersize 4	64	00:43
۱۴. تمرین ۵	65	00:58
14. Exersize 5	65	00:58
۱۵. تمرین ۶	66	00:29
15. Exersize 6	66	00:29
۱۶. تمرین ۷	66	00:28
16. Exersize 7	66	00:28
۱۷. تمرین ۸	67	00:59
17. Exersize 8	67	00:59
۱۸. مسّم مسّم (آهنگ محلی)	68	00:49
18. Massom Massom (Âhang-e Mahali)	68	00:49

00:42	19. Tarâne-ye Kordi-ye Kermânshâhi	69
02:22	20. Majnun Nabudom	70
01:46	21. Leyli Bâvânem	72
00:26	22. Exersize 9	74
00:30	23. Exersize 10	75
02:19	24. Elhâm	76
02:46	25. Pishdarâmad-e Râz (Homâyun)	79
02:31	26. Nasim (Mâhur)	82
02:55	27. Bargrizân (Esfahân)	86
05:40	28. Pishdarâmad-e Navâ	89
02:03	29. Châhârmezrâb-e Parvâz (Esfahân)	94
02:58	30. Khiyâl	97
07:31	31. Bandbâz (Mâhur)	100
05:09	32. Châhârmezrâb-e Osyân (Châhârgâh)	106

۱۹. ترانه‌ی کردی کرمانشاهی	69
۲۰. مجنون نبودم	70
۲۱. لیلی باوانم	72
۲۲. تمرین ۹	74
۲۳. تمرین ۱۰	75
۲۴. الهام	76
۲۵. پیش‌درآمد راز (همایون)	79
۲۶. نسیم (ماهور)	82
۲۷. برگریزان (اصفهان)	86
۲۸. پیش‌درآمد نوا	89
۲۹. چهارمضراب پرواز (اصفهان)	94
۳۰. خیال	97
۳۱. بندباز (ماهور)	100
۳۲. چهارمضراب عصیان (چهارگاه)	106

مقدمه‌ی مؤلف

سپاس از پروردگار عالم هستی که توفیق نگارش این کتاب را در ادامه‌ی کتاب *آموزش ساز قانون (جلد سوم)* نصیب من فرمود.

کتاب *آموزش ساز قانون (جلد چهارم)* شامل قطعاتی با تکنیک‌های پیشرفته‌تر از کتاب‌های قبلی است که لازم دانستم آن را در ادامه‌ی مجموعه‌ی قبلی به نگارش درآورم. در این کتاب قطعه‌هایی از اساتید مختلف موسیقی ایران را تنظیم کرده‌ام و نیز قطعاتی از ساخته‌های خودم را گنجانده‌ام که امیدوارم باعث پیشرفت بیشتر قانون‌نوازان شود.

تألیف کتاب آموزشی برای موسیقی سختی‌های فراوانی دارد که نیازمند همکاری و همراهی افرادی در زمینه‌ی شکل‌گیری آن است.

از فرزند هنری عزیزم خانم حنانه سعیدی که با وجود مشغله‌ی فراوان وظیفه‌ی نواختن آثار این کتاب را به‌عهده گرفتند، سپاس ویژه دارم.

از فرزاندان هنری عزیزم جناب آقای صمد عبدی و خانم رامینا وثوقی‌جهرمی جهت نگارش و ویرایش نت‌ها و خانم بهار امراللهی جهت مقابله‌ی نت‌ها سپاسگزارم.

در پایان از جناب آقای محمد موسوی مدیر مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور که چاپ و انتشار این مجموعه را متقبل شدند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

ملیحه سعیدی

۱۴۰۴

ملیحه سعیدی

نوشته‌ای از استاد کامبیز روشن‌روان

در موسیقی ایرانی برای آموزش سازها، کتاب‌های متعددی به زیور طبع آراسته شده‌اند که تعداد قابل توجهی از آنها نه‌تنها جنبه‌ی آموزشی ندارند، بلکه بدآموزی هم دارند. متأسفانه این کتاب‌ها به دلیل ناآشنایی مؤلفان با متدهای آموزشی، بعضاً غیرقابل استفاده هستند. علاوه بر این، در مطالعه‌ی پیشینه و سیر تحول سازهای ایرانی، کمتر تلاشی صورت گرفته است. بسیاری بدون هیچ سندیت تاریخی به غلط می‌پندارند که بعضی از سازهای ایرانی، ساخته‌ی فارابی (دانشمند، محقق و موسیقیدان برجسته) و یا باربد (آهنگساز و نوازنده‌ی چیره‌دست دوره‌ی ساسانی) هستند. نیاز به پژوهش در تاریخچه‌ی سازهای ایرانی، به‌خاطر نبودِ منابعِ معتبر فارسی و نیز ضرورت مطالعه‌ی کتاب‌ها و فرهنگنامه‌های موسیقایی و رساله‌های دانشگاهی در زبان‌های مختلف، کمتر مورد توجه پژوهشگران ایرانی قرار گرفته است. از این رو اطلاعات بسیار مختصری از پیشینه‌ی سازهای ایرانی، سیرتحول تاریخی، کوک، صدادهندگی، محدوده‌ی صوتی، تکنیک و توانایی اجرایی و تغییراتِ ساختمانیِ سازها در دسترس است. تعداد محدودی از مدرسان، آهنگسازان، پژوهشگران و نوازندگان هستند که در کنار رشته‌ی اصلی خود به این گونه فعالیت‌های پژوهشی علاقه نشان می‌دهند و هر از گاهی تلاشی ارزشمند در جهت معرفی ساز خود می‌کنند. سرکار خانم ملیحه سعیدی، نوازنده‌ی برجسته‌ی ساز قانون، مدرس، پژوهشگر، آهنگساز و مؤلف شاخصِ کتاب‌های متعددِ آموزشیِ سازِ قانون است که علاوه بر نوازندگی، به آموزش و تربیت شاگردان نام‌آور نیز اشتغال داشته است. همچنین ایشان، چندین لوح فشرده از آهنگسازی و اجراهای مختلف خود را برای علاقه‌مندان موسیقی منتشر کرده است. وی سالیان زیادی را صرف تألیفِ کتاب‌های آموزشی، مطالعه در سیرِ تحولِ تاریخی ساز قانون و نیز شیوه‌های اجرایی قدما کرده که بسیار حائز اهمیت است. با توجه به اینکه در گذشته در بین سازهای ایرانی، کمترین کتاب‌ها و متدهای آموزشی ویژه‌ی ساز قانون بوده، عملاً تربیت نوازندگان چیره‌دست با مشکلات جدی مواجه بوده است. در نتیجه‌ی تلاش‌های بی‌وقفه‌ی خانم سعیدی و نشرِ کتاب‌های آموزشی ایشان در جهت معرفی بیشتر و گسترده‌تر سازِ قانون، همچنین تربیت مدرسین و نوازندگان چیره‌دست، امروزه ساز قانون به یکی از سازهای رایج در گروه‌نوازی و ارکستراسیون ایرانی تبدیل شده است. این مدرس، نوازنده و پژوهشگر، با همکاری استاد برجسته‌ی سازسازیِ ایرانی، جناب آقای قنبری‌مهر و زنده‌یاد احمد ستوده (همسرِ خانم ملیحه سعیدی و شاگرد سازسازی استاد قنبری‌مهر) در طول سالیان متوالی، مطالعات زیادی روی ساختمانِ سازِ قانون، اصلاحِ گوشی‌ها (جهت کنترل کوک ساز) ابداع روشی نوین جهت ایجادِ تغییراتِ کروماتیکی و اجرای فواصل (به‌اصطلاح) ربع‌پرده‌ی موردِ نیاز در گوشه‌ها،

آوازها و دستگاهای ردیفِ موسیقیِ ملی و نیز اجرای قطعات شناخته‌شده‌ی موسیقی ایرانی، کرده است. هنرمندِ برجسته سرکار خانم ملیحه سعیدی کسی است که زندگیِ خود را وقفِ آموزش، نوازندگی، آهنگسازی، پژوهش، تألیف و شناساندن ساز قانون کرده است. ایشان همواره با ایجاد تغییراتِ ساختمانی برای ساز قانون به‌دنبال تولید صدای مطلوب‌تر از این ساز بوده است. برای این هنرمند خستگی‌ناپذیر تندرستی و موفقیت بیش از پیش آرزو می‌کنم.

کامبیز روشن‌روان
۱۳۹۵